

ועדה לענייני ביקורת

12 דצמבר 2024
י"א כסלו תשפ"ה
סימוכין: 2024-0103-1099

דו"ח מישיבה מס' 5 של ועדת ביקורת שהתקיימה ביום שני, ו' באלול התשפ"ד (9.9.2024)

השתתפו:

מר אלדד רבינוביץ, חבר מועצה ויו"ר ועדת ביקורת

נכחו:

גבי עופרה ברכה, מבקרת העירייה והמורשה לטיפול בתלונות
מר עוזי חן, מנהל אגף לחירום וביטחון
מר ינון נוימן, מנהל אגף לביקורת ובקרת יועצים
מר ששון נומה, סגן מנהל אגף אכיפה ושיטור עירוני וממונה על מערך האכיפה הרב תכליתי
עו"ד דני ליבמן, משנה ליועמ"ש לנושאים מיוחדים
מר דודו אמזלג, סגן מנהל אגף התקציבים וממונה על ההוצאות
מר ניר נחמד, סגן מנהל אגף חירום וביטחון וממונה
מר איתיאל גיספאן, מנהל המחלקה לחירום
גבי אורטל אריה, מנהלת מחלקה בכירה לפיתוח, תכנון ובקרה
מר אבנר רוזנר, ממונה על פיתוח כלכלי וטכנולוגי באגף לשירותי חנייה
גבי תהילה אחרט, ממונה על הקצאות וחוזים, אגף נכסים
גבי אביטל סואאה, עוזרת מקצועית למנהלת האגף נכסים
גבי שרית בוקרא, עוזרת מקצועית למהנדס העיר
מר צבי עבו, מזכיר ועדת ביקורת

על סדר היום נדון הנושא הבא:

דוח מבקרת העירייה לשנת 2023 בנושא: מיגון אוכלוסיית העיר במלחמת חרבות ברזל

פתיחת הדיון:

אלדד רבינוביץ, יו"ר הוועדה: מתכבד לפתוח את הדיון בוועדת ביקורת מספר 5- מיגון אוכלוסיית העיר במלחמת חרבות ברזל.

הדו"ח הזה והבאים היום הם חלק מבדיקה מקיפה שערכה המבקרת על היבטים בתפקוד העירייה במלחמה. נפתח בכך שיש קושי משמעותי בבדיקה של התנהלות בזמן חירום. בזמן חירום כולנו עושים את המקסימום האפשרי וקשה לבוא בביקורת מאוחרת כשיושבים בנחת במשרד ועוברים על הניירות.

אין מחלוקת שהייתה התגייסות גדולה וכולנו נתנו מעל ומעבר, את כל מה שיכלנו. לכן, גם אם תהיה ביקורת היא לא ביקורת אישית, אלא רק ניסיון לתקן את הדברים ומחשבה משותפת איך משתפרים לעתיד. חשוב להדגיש גם שבמישור התוצאה נראה שהעירייה פעלה נכון וטוב, נתנה פתרון מיגוני לתושבים וקלטה מפונים. בסוף כל אחד מאיתנו נתן את המקסימום שהוא יכול וגם משרד המבקרת נרתם. הדרך של המבקרת לעזור במלחמה הייתה להכין דוחות ולטייב את התהליכים, ואני מברך אותה על כך.

הדוח שלפנינו כעת מבוסס על דו"ח משנת 2021, בו חלק משמעותי מהממצאים לא תוקנו. אם הדוחות אז היו נלקחים ומטופלים בצורה יסודית יותר, כנראה שחלק מהליקויים לא היו מופיעים בפנינו היום. נתון זה מהדהד לנו כמה חשוב להתייחס לדוחות בצורה רצינית, בעזרת השם להתקדם.

ועדה לענייני ביקורת

גב' עופרה ברכה, מבקרת העירייה: מתחילת מלחמת חרבות ברזל נוכחתי בהערכות המצב העירוניות. דו"ח זה הוא חלק ממקבץ דוחות על מלחמת חרבות ברזל, ובחרנו לעסוק בתקופה זו בהיבטים של עבודת העירייה הקשורים לשעת חירום. הדו"ח הזה מהווה דוח המשך לדוח משנת 2021, שकेת נמדד בשעת אמת. בעריכת דוח מסגנון זה אנחנו תמיד מקווים שלא נצטרך חלילה לבחון את הדברים באמת. אך היערכות מתאימה היא חלק גדול במוכנות שלנו לשעת חירום. מדובר בדו"ח שמדבר גם על תחילת המלחמה וגם דו"ח מעקב. אין חולק על כך, שבמקרה שהיינו מיישמים את רוב ההמלצות מהדו"ח משנת 2021, כולל התקציב של ה-10 מיליון ש"ח ועוד, היה לנו הרבה יותר קל לתפקד בפרוץ המלחמה. חשוב לציין שהיה גיוס מלא בעירייה לתת מענה איכותי ומהיר בזמן אמת.

מנהל אגף חירום וביטחון: נושא מיגון העיר מחולק לשניים- מבנים ואוכלוסייה. ירושלים נמצאת בפער גדול בכל הקשור לנושא מיגון תקני, וכיום כמחצית מאוכלוסיית העיר חיה ללא מיגון תקני, ולכן אנו נדרשים לפעול במסגרת הנחיות של פיקוד העורף בהגדרה של "הכי מוגן שיש". אחת מהמלצות מהדו"ח הקודם הייתה להקים את ועדת ההיגוי שכיום פועלת ומתכנסת, אך לדעתי יש צורך להכנת תוכנית-על אסטרטגית, ולגייס את המשאבים נדרשים על מנת לצמצם את פערי המיגון בכל רחבי העיר. העירייה לא בונה מקלטים ציבוריים, לא מפזרת מיגוניות ברחבי העיר, ולכן הצמצום בפערים מתבטא רק בהתחדשות העירונית. זה לא מספיק ויש צורך להתכנסות של הנהלת העירייה לצורך זה.

דיון הוועדה:

פרק 1 - קביעת מדיניות בנושא מיגון אוכלוסייה

המלצת המבקרת:

- על העירייה לבחון בכל שכונה אם קיימים פערי מיגון חריגים ולפעול לתת מענה מתאים בכפוף למגבלות ולשיקולים הרלוונטיים.
- להשלים בהקדם האפשרי את המידע החסר ולעדכן את תוכנית המיגון הרשותית (תמ"ר).
- לגבש נהלים חסרים, לעדכן נהלים קיימים ולבטל נהלים שאינם רלוונטיים בנושא המקלטים והמרחבים המוגנים בעיר, לרבות: נוהל עריכת תמ"ר, עדכונה והפעלתה בשעת חירום, פיקוח ובקרה על כשירות המקלטים, בדיקות תקופתיות במקלטים, אישור ושימוש בחניונים תת-קרקעיים כמרחבים מוגנים בשעת חירום וגרירת מחסות עירוניים מרשימת המקלטים העירוניים והשמשתם מחדש בשעת חירום.

תגובת המבוקר:

נעשתה עבודה מקיפה ויש נוהל שאושר לאחרונה איך להכין את התמ"ר. אציין כי הכנו את התמ"ר והצגנו אותו בוועדת ההיגוי ובוועדת מל"ח ופס"ח.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

המלצת המבקרת:

- לוודא שימוש נאות ביומן מבצעים/אירועים עירוני בכל מכלולי החירום העירוניים.
- לוודא שהמקלטים ייפתחו רק לאחר קבלת הנחיה מפורשת מראש העירייה או מנכ"ל העירייה, המתואמת עם פקע"ר, או הנחיה ישירה מפקע"ר, וזאת עד ארבע שעות מקבלת ההנחיה.

תגובת המבוקר:

נערך ריענון על השימוש ביומן מבצעים.

ועדה לענייני ביקורת

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת לעניין יומן המבצעים, ולהמליץ בפני המנכ"ל וצוות לתיקון ליקויים לבחון את אופן יישום ההמלצה לגבי פתיחת המקלטים.

המלצת המבקר:

- לשקול מעבר לפתיחה אוטומטית של כלל המקלטים העירוניים בהתאם להנחיות פקע"ר. עד יישום המלצה זו, לוודא שלעירייה יש מפתחות ואף אמצעי פריצה למנעולים לכלל המקלטים, המחסות והמרחבים המוגנים העירוניים, כולל אלה שנמסרו ברשות שימוש.
- לוודא כי התקב"ר בסך 10 מיליון ש"ח לצורך שיפוץ ושדרוג המקלטים שמצב כשירותם ובטיחותם ירוד, ינוצל באופן מיטבי ובמהירות הנדרשת באמצעות הכנת תוכנית עבודה ייעודית מבוקרת ומפוקחת וקביעת לוחות זמנים לביצוע. כמו כן לשקול הגדלת התקציב בהתאם כדי לתת מענה מיטבי לנושא.

תגובת המבוקר:

נבדקה טכנולוגיה לפתיחה אוטומטית וטופלה הבעיה עם המפתחות, ונערכה תכנית לשיפוץ ושדרוג מקלטים, כולל תיעדוף לפי צורך ויכולת תיקון

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

פרק 2 - הפיקוח העירוני על המקלטים והמרחבים המוגנים העירוניים

המלצת המבקר:

- על אגף חירום וביטחון לוודא שהבדיקות התקופתיות במקלטים הציבוריים מתבצעות בתדירות הנדרשת ועל פי הנחיות פקע"ר.
- על העירייה לוודא שכלל הליקויים המתגלים במקלטים ובמחסות העירוניים יתוקנו בפרקי הזמן הקבועים בהנחיות. אם המחזיקים במקלטים ובמחסות לא יבצעו את התיקונים בפרק הזמן שהוקצב להם, על העירייה לפעול ביתר שאת כדי לוודא שהליקויים יתוקנו, עד כדי איסור שימוש במקלטים ובמחסות והוצאת המחזיקים מהם.

תגובת המבוקר:

יש תוכנית מסודרת לביקור במקלטים עירוניים פעם בחודש לא רק מאתרים את התקלה אלא גם מטפלים בה.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

המלצת המבקר:

- על אגף חירום וביטחון לוודא כי אישורי הבטיחות והחשמל בכל המקלטים והמחסות, הן אלה שבאחריות ישירה של העירייה והן אלה שנמסרו ברשות שימוש, יהיו בתוקף באופן שגרתי. העירייה תוציא התראה לכל המחזיקים במקלטים ובמחסות, ולפיה אם לא ימציאו את כל אישורי הבטיחות בתוך שישה חודשים, אזי העירייה תסגור את המקלט או המחסה ותאסור שימוש בו עד להמצאת אישורי הבטיחות.

ועדה לענייני ביקורת

- על העירייה לוודא באמצעות אגף חירום וביטחון כי יוגשו לפקע"ר לגריעה אך ורק המקלטים או המחסות שמיועדים להריסה או שאינם יכולים לשמש עוד כמרחב מוגן בשל ליקויים שלא יאפשרו חזרה לכשירות גם אם יוקצו תקציבים משמעותיים לטיפול בהם. כמו כן יש לקבל את אישור פקע"ר להשמשתם מחדש ולוודא כי הם כשירים ובטיחותיים לשימוש. יש לקבל את אישור ועדת ביטחון, מל"ח ופס"ח טרם הגשה לגריעה או השמשה מחדש של המקלטים והמחסות לאישור פקע"ר.
- לשקול העברת אחריות מלאה ותכלול מלא לאגף חירום וביטחון בנוגע לכלל המקלטים, המחסות והמרחבים המוגנים העירוניים, הן אלה שבאחריות העירייה והן אלה שנמסרו ברשות שימוש, החל משלב ההחלטה לתת רשות שימוש ועד סיום ההתקשרות.

תגובת המבוקר:

סגן מנהל אגף חירום וביטחון וממונה: נכסי העירייה באחריות אגף הנכסים ולא באחריות אגף חירום וביטחון, הם חותמים חוזי רשות שימוש ומוודאים את נושא אישורי הבטיחות. לאגף חירום וביטחון אין יכולת לאכוף חוזים. הממונה על הקצאות וחוזים מאגף נכסי העירייה: אגף נכסים יכול לעשות בקרה כמו בכל נכס שנמסר לרשות שימוש, על התאמת השימוש למסירה ועל זהות הגורם המשתמש. האכיפה שלנו מתבצעת דרך הליכים משפטיים ומשמעתיים, מזמנים את מחזיק הרשות, מתרים בו על האפשרות לקחת את הרשות וכו'. אין לאגף כלים ידע והכשרה לבדוק שאלות מיגון ובטיחות. הוסכם כי אגף הנכסים יכניס דרישה חוזית לבדיקות בטיחות שנתית ובאחריות אגף חירום וביטחון לבדוק את האישורים. ככל ויתגלו בעיות בטיחות הן יטופלו באמצעות אגף נכסים או הפיקוח העירוני.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

בנוסף, הוועדה ממליצה למנכ"ל ולצוות לתיקון ליקויים לשקול הנחיה לפיה אגף הנכסים ידרוש בחוזים אישורי בטיחות שנתיים ואם לא יוצגו תאפשר סגירת המקום. כמו כן תיבחן האפשרות לקבל המחאת עירבון לקיום אישורי בטיחות ולחלטה לצורך בדיקה וטיפול במידת הצורך, ובמסגרת זאת ממליצה הוועדה כי אגף חירום וביטחון יבצעו בדיקה שנתית לקיומם של אישורי בטיחות.

המלצת המבוקרת:

- להיערך מבעוד מועד, טרם שנת 2026, להפסקת רשות שימוש וקבלת קהל במקלטים ובמחסות שאינם מונגשים או לפעול להנגישם עד אז.

תגובת המבוקר:

עד סוף מרץ 2026 אמורים להיות מונגשים 18 מקלטים עיליים, בנוסף פועלים להנגיש ככל הניתן את יתר המקלטים, אך לא את כולם ניתן יהיה להנגיש. עו"ד דני ליבמן ציין כי בהתאם לדין לא ניתן לתת שירות במקומות לא מונגשים, ככל ומדובר בשירות משמעותי לציבור צריך לאתר מקום חלופי.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת ולהעביר למנכ"ל ולצוות תיקון ליקויים את בחינת אופן היישום לרבות בחינת שינוי השימושים במקלטים שלא ניתן להנגיש.

ועדה לענייני ביקורת

פרק 3 - הפיקוח העירוני על המקלטים הפרטיים בבתיים המשותפים

המלצת המבקר:

- על אגף אכיפה ושיטור עירוני, בהנחיית אגף חירום וביטחון, לבצע בדיקות כשירות תקופתיות בכל המקלטים הפרטיים בבתיים המשותפים בהתאם לחוק הג"א ולהנחיות פקע"ר.
- להשתמש במערכת ייעודית, או בתיקייה ייעודית במערכת "אכיפה ושיטור", לריכוז הנתונים הקשורים בביצוע הביקורות במקלטים הפרטיים לפי רכיבי הבדיקה שמחייב פקע"ר. הדבר יסייע לבצע ביקורת ומעקב כדי לוודא את תיקון הליקויים בידי הבעלים ושיפור כשירות המקלטים.
- לתת מענה יעיל ומהיר לפניית הציבור בנושאים של פינוי לכלוך וגרוטאות, תיקון נזקים ותיקוני חשמל ומאור במקלטים העירוניים ואף הפרטיים בבתיים המשותפים באזורים המדורגים במקום נמוך במדד החברתי כלכלי – מהתקציב העירוני ומקורות תקציביים מחוץ לעירייה.
- אחת לרבעון לדווח לוועדת ביטחון, מל"ח ופס"ח עדכון בדבר כשירות ותקינות המקלטים הפרטיים בבתיים המשותפים.

תגובת המבוקר:

בהתאם לתוכנית העבודה של אגף אכיפה ושיטור יש לערוך ביקורת רבעונית בכל המקלטים הפרטיים, אך בשל פערי בכוח אדם לא ניתן לעשות זאת. לאור זאת, הגעה למקלטים הפרטיים מתועדפת לפי אזורי סיכון ותלונות המתקבלות מהציבור. הגעה בעקבות תלונה מתבצעת בתוך 48 שעות. עוד יש לציין כי כעת, עקב המצב, הוגדלו התקציבים לפעילות יזומה ולתיקון המקלטים.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

פרק 4 - הפיקוח העירוני על המקלטים והמרחבים המוגנים במוסדות החינוך

המלצת המבקר:

- להשלים ולעדכן את פערי המידע בנוגע לכל המרחבים המוגנים בכלל מוסדות החינוך בעיר בכלל המגזרים ובכלל סוגי מוסדות החינוך.
- על העירייה באמצעות מנח"י לפעול באופן מיידי להשלמת פערי המיגון החמורים במוסדות החינוך ולהתקין מקלטים ומרחבים מוגנים תקינים במוסדות החינוך או למצוא חלופות שיתנו מענה נאות.
- להקים מערכת מידע ייעודית המאפשרת פיקוח ומרכזת את כל סוגי הבדיקות הנדרשות במקלטים ובמרחבים המוגנים במוסדות חינוך, הנחיות לביצוען, התדירות הנדרשת לעריכתן וליקויים שנמצאו במהלכן. המערכת תאפשר גם לוודא תיקון הליקויים ולדווח על התיקון הן מבחינת כשירות המקלטים והן מבחינת בטיחותם והציוד בהם וכן לדווח ולעקוב אחר הדרכות, תרגול הגעה למקלטים, שהייה בהם וכיוצא בזה.
- להכין תוכנית עבודה שנתית ורב-שנתית להכשרה של המקלטים והמרחבים המוגנים במוסדות החינוך בעיר.
- להכין תוכנית להיערכות לפתיחה של מקלטים ומרחבים מוגנים במוסדות החינוך לשימוש הקהל הרחב בשעת חירום.
- לשקול מציאת פתרונות הנדסיים ופתרונות אבטחה שיאפשרו שימוש במקלטים במוסדות חינוך בשעת חירום הן בזמן שמתקיימים בהם לימודים והן בזמן שלא מתקיימים בהם לימודים.

ועדה לענייני ביקורת

תגובת המבוקר:

מיפוי המיגון הקיים במוסדות החינוך וההיערכות לשעת חירום מצויים באחריות מנח"י. קיים רצון וצורך אבל אין תקציב ייעודי מתאים. כמובן שגם במידה וינתן תקציב, לא ניתן יהיה לממן את כל בתי הספר.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת. בנוסף, ולהמליץ למנכ"ל ולצוות תיקון ליקויים לבחון הקמת צוות משותף לאגף חירום וביטחון יחד עם מנהל חינוך לתוכנית עבודה להשלמת פערים בבתי ספר ישנים ולתקצב בהתאם לצורך וליכולת.

פרק 5 - הסבת חניונים תת-קרקעיים לשימוש כמרחבים מוגנים

המלצת המבקרת:

- לפעול להרחיב את פרויקט הסבת החניונים התת-קרקעיים למרחבים מוגנים ומחסות, ואף לנסות להגדיל את כושר האכלוס המרבי בהם ולוודא שכולם אושרו בידי פקע"ר בטווח של שנה עד שנתיים מתחילת השימוש בהם כמרחב מוגן (בהתאם לחובה לבדיקות תקופתיות במקלטים ובמרחבים מוגנים). כמו כן לשקול עם כלל הגורמים הרלוונטיים (עירוניים וחץ-עירוניים) אפשרות שחלקים מהחניונים יישארו כמרחבים מוגנים גם ב"מצב מיוחד בעורף".

תגובת המבוקר:

בחניונים קיימים נערכת עבודה מקיפה לכתיבת תיקי שטח, שיאושרו בידי פיקוד העורף. בהינתן צורך להפעלה ימסרו צווי תפיסה בידי אגף אכיפה ושיטור. במקביל מתקיימים דיונים מקצועיים בוועדת ההיגוי לגבי הדרישות שניתנו להקמת חניונים חדשים, שיאפשרו גם שהיה ממושכת.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

פרק 6 - מערך המידע על המרחבים המוגנים בעיר

המלצת המבקרת:

- לפעול מיידית כדי להיערך מבעוד מועד טרם פרוץ אירוע חירום ולטייב את כלל הנתונים והמידע המפורסם לציבור הרחב בכל פלטפורמות המידע בנוגע למקלטים והמרחבים המוגנים בעיר תוך כדי קיום בקרה ומעקב שוטפים על נכונות המידע והנתונים.

תגובת המבוקר:

ההמלצה מקובלת, כבר היום שופר המידע הנגיש לציבור.

המלצת ועדת ביקורת:

לקבל את המלצת הביקורת.

ועדה לענייני ביקורת

סיכום:

מדובר בדו"ח מהותי הנוגע לכמה אגפי עירייה. אף פעם אין כוח להתעסק במה שאולי יקרה, תמיד נוח יותר להתעסק בעשייה העכשווית. אבל במדינת ישראל, ה'אולי' מתממש לעתים קרובות מדי וטוב שאנחנו מתעסקים במיגון.

במסגרת הדיון הצלחנו להגיע להבנות ולהסדרים שצפויים לקדם אותנו לתיקונים שבעבר לא הצלחנו לבצע.

אסיים שוב בציון ההירתמות של כל הגורמים. הביקורת נעשתה על תקופת לחץ בחירום, וחשוב לציין את היצירתיות, העבודה וההירתמות, אלו הפנים היפות שלנו.

הוועדה לענייני ביקורת ממליצה למועצת העירייה לאמץ את המלצות הביקורת כמפורט בדוח זה ותוך בחינת אופן היישום בצוות לתיקון ליקויים בראשות המנכ"ל.

הישיבה נעולה.

בברכה,

אלדד רבינוביץ
חבר מועצת העיר ירושלים
יו"ר ועדת ביקורת